

Garfias Menesius eborensis presul quom Lusytaniae regis inclyti legatus & regiae classis aduersus turcos idruntē in apullia presidio tenentes p̄fectus ad urbem accederet in tēplo diui pauli publice exceptus apud Xystū.iiii pont.maxi. & apud sacrum cardinalium senatum huiusce modi orationem habuit

S I ita ab immortalī deo constitutū erat. P. Beatissime ut ego tā & si inter eius ministros ascriptus effugere tamen maiorū meorū fāta: & peculiare quodam atq; hereditariū familie nostre bellū non potuerim. Gaudeo mirū immodū me in id tēpus in eamq; aetate incidisse: in qua labores & picula mea Beatitudini tue & huic sancte apostolice sedi alicui esse usui possit. Ita ut si alias maiorū obedientia & patriae ac parentū caritas honesta & necessaria inuito mihi arma induerit. Nunc beatitudinis tue iussus & christianae fidei zelus pientissima & spōtanea induat. Eo q; alacrius clarissimo regi & inclyto principi meo iubentibus: & sarcinam huius expeditionis meis humeris imponentibus operā & industriam meam detuli. Nō profecto quo aut ualitudo tunc mea: aut substantia utraq; exhausta hispaniensi bello animus mihi ad tantam rem capessendam atq; exequendam facere

potuerit. Sed quia obsequēdi beatitudini tue desiderium: & cupido exponende uitæ p̄ salute & decore huius sancte sedis plus apud me ad subeundum hoc onus q̄ difficultas aut necessitas ulla ad declinandū ualuit: & ut liquidi^{us} beatitudo itelligat: non mentem modo meam: quā rebus deinceps non uerbis contestari uellem: sed animū ip̄m quod maius ē regis illustrissimi & singulari uirtute^{rum} predicti simul & fortissimi principis eius nati erga christi iesu sāctissimā fidem erga hanc sedē erga beatitudinē tuā repetā q̄ breuissime potero rem omnē quo gesta est ordine.

NARRATIO

Alfonfus igitur rex lusytanorum qui reliquos huius etatis principes pace quod omniū dixerim semp̄ incredibili quodā ardore ampliande catolice fidei: & singulari erga immortalem deum pietate sup̄auit: quom primū rhodum obsessum ab immanissimis barbaris audisset: q̄ causa cōis uniuersis regibus & rebus publicis christianis uidebat̄: illico uolutare animo cepit: quo pacto ip̄e cū expedita classe ferre opē obsessis posset. Neq̄ eā rē secretā habuit. Sed cōfestim accito principe filio dulcissimo oīm cōsilioꝝ eius & periculoꝝ sortio: & iussis ad se uenire ex fidissimis p̄ceribus q̄ paucorū dierū

itinere aberant: cōsiliū capit: non utiq; si quod
facere ex usu foret: sed quo pacto ex ultimis or
bis oris rem tantam efficeret. Decernitq; factu
rū se omnino si per cōditionem temporē liceat
& dum huc ad beatitudinem tuā nunciū rem
omnē exploratum in celeri lembo transmittit
ip̄e classem comeatū arma & uiros interim pa
rat: quod ita esse q̄q; omnibus liqueat: nemo ta
men est qui me norit melius quia ^{hęc} cōciliū
illius particeps fuerā ita & ex precipuis comiti
bus ac sociis tā longinquæ militiæ unus futu
rus eram: sed temporis & belli immutata speci
es cōsiliū quoq; regis pientissimi immutauit
Nam sub id tempus quo nuncius ip̄e romā a
pulis: iā bellue ille immanes soluta rhodia obsi
dione idruntē ī apullia expugnatū p̄sidio tuta
bantur: ad quē obsidēdū & recuperādū quom
beatitudo tua animū ut decuit intendisset: per
eūdem illū nunciū qui exploraturus rhodiōr
obsidionem huc uenerat: & per litteras ortatus
regem ipsum es: ut in huius belli auxilium uī
ginti naues quas carauellas uulgus uocat uiris
& armis instructas huc ad te transmitteret.
quo nuncio accepto quātq; plereq; ex mariti
mis lusytanie urbibus & ulixipo imprimis pe
stilentia laboraret: quo res difficilior erat eo aīo

eaq; diligentia rex optimus classem instruxit:
ut nihil factu cogitatuue dignū in ea compa
rāda pretermiserit. Accessit & industria eximii
principis: & uterq; non mercenariorū militum
Sed uiroꝝ genere educatiōe & uirtute insigniū
classem ip̄am referit: quorū ægregia opa & ip̄i
terra mariq; plerūq; sunt u si: & Beatitudinem
tuā ubi opus fuerit usuram spero. Habes igit̄
munus. P. Beatissime quod petisti: si non ma
gnitudine: saltem & delectu: & terrarū longin
quitate & regio animo preciosum.

PROPOSITIO

Sed mihi multa uolenti: & multa sæpius de
cōi totius christiane rei publicæ statu cogitāti
& sollicito non ab re uisum est pauca in presen
tia de turcoꝝ graui & calamitoso bello dicere.
Quod eo audactius disseram: quo paratior ad
quoduis subeundum in eo periculum accedo.
Nam frequenti usurpatum prouerbio a maio
ribus nostris audiui: neminē de prelio cui non
sit affuturus sentētiā dicere debere neq; id iniu
ria: qui enim secus faciat: eum tanq̄ formionē
de bello in ocio disputantem ab annybale irri
deri par est.

CONFIRMATIO

Quod igit̄ ad bellū hoc attinet. Scio plerosq;
ante me hoc in loco optime & compositē casū

constantinopolitani imperii totq; & tãtoꝝ nõ
dico oppidoꝝ & urbiũ sed regnoꝝ & prouin
tiaꝝ excidium & euerſionem ſepius deploraffe
& ante omniũ oculos diſerte & liquide funeſtiſ
ſimi huius belli damna & obprobria chriſti
ane fidei poſuiſſe: predicaffe ſacroſanctas chri
ſti ieſu beatoꝝq; omniũ aras & au guſtiſſima
templa miſerabili fideliũ nece poluta:& in ui
liſſima iumentorũ ſtabula redacta. Sanctiſſi
mos antiſtites & ſacerdotes omi tormentorũ
genere quæ excogitare crudeliſſimoꝝ barbaro
rũ furor potuit laceratos. Tot matres familias
tot uiduas:tot uirgines inſatiabili ſpurciſſimo
rũ canũ libidini pſtitutas:tot pueros ingenu
os ad abnegationem uere fidei compulſos:tot
infantulos in complexu miſerarũ matrũ ſtele
ratiſſimis pugionibus tranſſixos. Oia deniq;
turpia nefanda horribilia que meminiffe ani
mus teterrimaꝝ belluaꝝ poteſt i dedecus cato
lice fidei i ignominiã chriſtiani nois in detri
mẽtũ ſanctiſſime dei ueri eccleſie a tyranno ſu
perbiſſimo & immaniſſimo & ab eius militi
bus perpetrata. Oiaq; hec tã ab unde & tã elo
quẽter ſcio a pleriq; deplorata:ut ego me hoc
onere leuatũ arbitrer:ſil' & qa exiſtimo eos q
tã iminenti in fortunas:& in ceruices ſuas peri
culo nõ mouebunt' fruſtra cõmemorationem

alienarum miseriarum excitari: quinimmo longe
iam uereor ne multorum animos recordatio tot
tantarumque cladium potius ab spe uictorie auertat
quam misericordia aut indignatio accendat: ob eam
que rem opere esse precium puto potius recedere
quoniam modo fere he immanes uinci & ab ho
minum memoria deleri possint: quam ea commemo
rare quae ipse furore stimulate tum secordia &
imbecillitate nostrorum ducum: tum inertia & de
sidia populorum contra christianam plebem
gesserint. Que iam eo peruenisse uideo: ut for
tissimi populi exemplo uilissimarum gentium ti
more perculsi absque ulla ratione hesitent & pa
ueant. Quasi turcis in tracia in macedonia in
grecia in achaia in peloponeso in epirho in illi
ria sua uirtus & non illorum paucitas & ignauia
uictoriam dederit: aut aliud penitus inter utros
que quam numerus interfuerit. Nam ornatus arma
equi iaculandi & equitandi genus omnia utrisque pa
ria fuere & in pari imbecillitate cui erat dubium
quin multitudo superaret: in qua re argui ma
gis illorum temporum pontifices caesares regesque &
res publicas christianas licet qui perituris non o
pitulati sunt: quam illorum infirmitas accusari que nu
mero impares & parum inter sese concordantes ab
hoste uno magno & potente subacti extermini
natique fuere: sed fuerit hoc fatale totius generis

excidium:& id eterna maiestas oculto prouidē
tie sue consilio nō sine misterio magno permi
ferit:patiemur ne etiā has truculentas bestias ī
romanū nomen:& in italiam caput terrarū or
bis trāscendere. Quāq̄m ego ita me deus amet
non moleste fero eos in apulliā peruenisse:q̄n
potius nulla ratione maiorē de eorū euerfione
spem concipio:q̄m quod eo uesanie puenerint
ut latino nomini manus inferre ausi sint. Nam
sic italica & christiana omnia simul arma mo
ueri iure sperandum est:quom incendiū tā pe
riculosi belli in foribus p̄pene atq; in ip̄o uesti
bulo omnibus iam uersetur:quibus motis ut
spero facile erit uidere turcos christianorū ne
gligentia ex paucis per multos ex ignauis in
dustrios ex secordibus fortes superioribus tem
poribus factos esse dum illis nemo pene occur
rit:qui aut robore:aut armorū usu:aut discipli
na rei militaris ualuerit:aut si quis fuit:is ab
aliis destitutus ferre eorū multitudinem nō po
tuit:uereor tñ ne quis me putet turcorū res ele
uādo hoc bellū mīoris facere:q̄ aut ip̄m ex se
sit aut usus postulet:non ita est quin illud om
nium que unquam contra christi iesu fidem
contra romanam ecclesiam orta sunt teterrimū
piculosissimū & calamitosissimū puto. Sed sil
existiō ad conficiendū facilimū mō. Beatitudo

tua cū prestantissimis qui adsunt antistitibus
& uniuerso clero animū ad illud continue ap-
plicet:& oēs alias supuacaneas curas preter hāc
unā & que ad eam pertinent abiiciat:uti imp̄
sentia facit. Quod eo magis te beatissime pa-
ter anniti decet:quia dissimulandū nō ē quod
obscurari non potest. Cunctis sane gentibus
& nationibus pro innata illis cum ordine no-
stro similtate in animū inductū & persuasum
esse:omnes has calamitates christiano populo
sacerdotum imprimis errore cōtingere:in me
ip̄m sæpius id expertus loquor:facile suorū q̄
q̄ male factorū culpam in nos trasserunt:& le-
uiorem esse putant:dum uitam moresq̄ calū-
niantur nostros. Ob eamq̄ rem impensius in-
uigilandum est:ne populus ullam in nobis ca-
lumniam materiam superesse presentiscat. Si otio-
si deliciis:si desidiæ locus unq̄ ullus apud nos
fuit agendo:temporando:laborando ipresen-
tia studeamus uti orbis terrarū nostro exēplo
permotus nullum dānnum nullum discrimē
nullū periculum in capessendo & prosequēdo
hoc bello extimescat. Nihil efficacius operibus
ipsis ad psuadēdū ē:& nihil quod æque genus
humanū ac uirtus & religio moueat. Si igitur
cupimus imperatores reges & res publicas in
hac fidei causa thesauros suos elargiri:nos im-

primis nostram & ecclesie substantiam eroge
mus: si eos insudare cupimus: nos imprimis i
sudemus: si picula adire: & nos etiã uel iuuãdo
uel ortando uel consulendo periclitemur: & in
ter hec omnia diuinarũ reũ sanctissime cerimo
nie & fidei cultus non tepescat. Quibus rebus
facile erit principes & populos nõ ad defensio
nem modo sed ad augmentum christiane reli
gionis permouere. Exemplo tibi Urbanus se
cundus erit: qui quadringentis circiter ante te
annis huic nauicule p̄fuit & petri speculam in
qua tu non sine diuino numine p̄positus es te
nuit. Is enim cõcilio principum apud clarum
montem in gallia habito tricenta hominũ mi
lia ad recuperandam asiam tamdiu antea a ue
ri dei cultu ad machometricã sectam traductã
& ab infidelibus occupatam armauit: & eo uẽ
tum est: ut post multas & maximas de turcis
ipsis & de reliquis supersticiosiis gẽtibus uicto
rias tot urbibus tot regnis tot prouinciis & tã
dem urbe hierosolima celeberrima morte & se
pulchro redemptoris potiti sint. Non desuere
tunc proceres duces & omnifariam uiri qui fi
dei causam susciperent qui pecuniam: qui ex
ertitus: qui uitam ip̄am saluatori deuouerent:
quom tamen neq; potentiores tunc neq; meli
ores aut reges aut principes aut populi forent

neq; minore suspitione & metu regna atq; im-
peria sua tutarentur: quippe q̄a neq; discordia
neq; bellum id temporis deerat: immo & ple-
risq; & pontifici ipsi imprimis multis patrimo-
nium petri occupantibus habunde supererat.
Omnia tamen uicit unius pontificis industria
& animus. Quod si ille quieta regna & nationes
nullo laceffitas bello mouere tam facile ad capi-
enda pro augmento fidei arma potuit: quid te
facturum. P. beatissime speras cum tot habeas
iam reges & populos nō bello tantū: sed dam-
nis & ignominis a turcis prouocatos: quos
haud difficile pleriq; alii tum illoꝝ tum religio-
nis gratia imitabuntur: si ad eos excitandos
beatitudo tua toto pectore & uiribus cum pre-
stantissimis his patribus animū intēderit. Nā
ut omittam singularem eruditionem & sapi-
entiam tuā: ut religionem & integritatem tace-
am omnibus gentibus perspectissimā: q̄ oīa
cum maxime ad permouendos christianorum
animos efficacia sint: tanta ī te uno repleantur:
quanta in reliquis nostroꝝ tempore summis
pontificibus uix fuere. Hoꝝ uenerabilissimoz
patrū uirtus & grauitas: quoz alii splendore
sanguinis alii litteratura: alii sanctimonia: oēs
auctoritate industria & reꝝ usu plurimū apud

principes & res publicas pollent: magno adiu-
mento huic rei erit. Quinimmo uidere iam ui-
deor: si hæc prouincia uti decet a beatitudine
tua & ab omni ecclesiastico cetu capiatur prin-
cipes ipsos certatim ad defensionem & augmē-
tū fidei ad protectionē alme oīm parentis ec-
clesie sese ultro oblaturus: & infinitum pene
numere militum nomen in christi miliciā da-
turū. Ad eam uero rem non litteris: non sigil-
lis plumbeis opus est: quibus iam populorū
aures occaluere sed uoce & conspectu tno. P.
beatissime: & presentia optimorū patrum: qui
non prouincias exhauriant: non legationes ut
ditiores fiāt exoptent: sed nouo comēto nouo
cōsilio nouā & inusitatam rem aggrediātur: co-
gnoscat orbis periclitari fidem christi iesu: itel-
ligat sponsam eius dilectissimā in maximo eē
discrimine. Videat nos neq; auri neq; gemma-
rum: neq; preciose supellectilis auidos: sed om-
nibus his & uita ipsa maioris fidem & ecclesiā
dei facere. Quod si ita fiet: pro certo habeat. b.
tua nō modo turcorū bellū leui momento re-
pressum: sed exiguo quoq; tēporis tractu gre-
ciā omnē: & quicqd insularum in egeo mari est
a nostris recuperatū iri. Nam ut eos quorū ma-
xime intēmissos faciā qui & multi & opulenti

& strenui sunt: his enim nullū hoc beneficium
maius excogitari potest ceteros pfecto re ipa
tam pia tam sancta pmoueri dubiū apud me
non est: partim enim uirtus ipsa & amor chri
stiane religionis accendet: partim uerecundia
obstrictū negare opem & auxiliū nequaquā po
terunt ut reliquos tacitam: quos tamen omīs
uirtute & religione pollere: & meminisse se
christi iesu precioso sanguine redemptos esse
non ambigo Alfonso lusytanum regem ac
principem eius natum duo tibi contra ethni
cos firmissima propugnacula offero: ita ad om
niū infideliū bella paratos: ita in eis exercitos
& expertos ut inter christianos omnes nemo
iam diu repertus sit qui eos non dico uincat
aut æquet: sed uix imitteat. Alii ab infidelibus
laccessiti dū se suaq; tutantur haberi tamen ho
nesti & strenui uolūt: plurimi ne ferre quidē
barbaroz arma possunt. Hi uero longe ab om
niū infideliū iniuria positi & quieti: nouū bel
lum nouū regnū nouos & inuisitatos triūphos
de barbaris quotidie gerunt nanciscunt ex
ercent. Ommitto breuitatis gratia cōmemora
re: quæ eoz maiores contra mauritanos gesse
rint: quo pacto eos tot iā annos lusytanie toti
us possessione herētes ui & uirtute pepulerint.

Quonam modo post recuperatū regnum in a
fricam transcenderint:& expugnata septa urbe
oīm africanarū clarissima & maxima gaditanū
fretum occupauerint non hec dicam q̄m̄q̄ ple
na meritoꝝ:plena glorie sint:quia progenito
rum ornamenta neq; uirtutē neq; honestatem
mea quidem sententia minoribus prebent qn̄
immo sepe etiā plerisq; dedecori & ignominie
fuere.Sed ad ea animus p̄perat:que Alfonso
iꝑe rex clarissimus sua industria sua manu ges
serit.Primū alcassar oppidum munitissimū si
tum in medio freto magna classe adortus pau
coꝝ dierū oppugnatione cepit.Postea uero cū
expedito equitatu iteꝝ in mauritaniā traiciēs
q̄uis tingi urbem antiquissimā & natura atq;
operibus munitissimā quā furto tentauerat ca
pere nequiret:tamē excursions plerasq; ī bar
baroꝝ agros longe lateq; fecit:multosq; mor
tales ferro:igniꝝ absumpsit:Vastatisq; agris
& populatis eoꝝ finibus in Lusytaniā ē regres
sus.Tertio uero loco in africanam quadringenta
rum circiter nauium maxima & pulcherrima
classe traiciens arzillam urbem magnā & opu
lentam in ora oceani athlantici sitam in coro
nam obsessam tormētisq; cassatam ui cepit:co
mite & sotio illustrissimo p̄ncipe:qui inibi
post tam claram uictoriam militaribus sacra

mentis a p̄re obstrictus uir euasit animo & cor
pore inuictus prudentiaꝝ insuper & rei milita
ris p̄icia super etatem supꝑ humanam fidem ī
signis. Sed ea urbe expugnata pauore p̄culsi
mauri cū ferē obsidionem tingitanam despera
rent relictis menibus sese cum mauritanie re
gno (algarbiū accole uocant) eximio regi dedi
derunt. Non dicā in presentia quot & q̄ claras
uictorias de truculentis barbaris duces nostro
rū exercituū septuaginta pene continuis annis
consequuti sunt. Quotiens exigua manu ma
ximos populos p̄fligauerunt: quotiens non
maurusiōꝝ modo proceres: sed reges ipsos iu
sta acie uicerint: non quod hæc eterna memo
ria digna non sint: sed ne ip̄e per insolentiā ui
dear familiā meā extollere uele. Nā primus om
niū comes petrus mihi paternus auus septam.
Eduardus pater alcaſſar Henricus frater arzilā
cū imperio tenuit. Ex quibus auus post longū
feniū naturæ cōcessit: pater & frater uti deo pla
citū est post multas & claras de illis gentibus
uictorias uiriliter pro fide pugnando oppetie
re. Quas tamen ut dixi cōmemorare in animo
non est: malo enī tot & tanta lusytane domus
merita silentio preterire: q̄ dum aliena repto

modestie & pudoris obliuisci mei. Ad ip̄m igitur clarissimum regem redeo: de quo quāuis multa & maxima dicantur: plura semp̄ & maiora supererunt. Hic est ille africe domitor: qui si ablatis urbibus & oppidis in freto & in ipso athlantico sitis tam potentes illos africe reges non coercuisset longe maior proculdubio clades illinc a mauris illata per gaditanū fretum in hispanys ingrueret q̄ a turcis in grecia per bosphorū tratiū atq; helespontum christianus populus passus est. Mauri enim numide getuli & quicquid gentium intra athlantem & orā nostri maris continetur: & numero plures sūt & infestioribus si dici potest animis christi fidem insectantur: & regem granate sui nominis & secte in betica tam expertum bello regnūq; illius tam munitum natura ipsa: tot maritimis urbibus circumseptum habent: ut si liberum illis mare & aperti fuerant ut antea africe portus grauior haud dubie illa pestis nostris tēporibus q̄ olim hispanye fuerat. Quare iure dici beatissime. P. potest: labore & sanguine regie lusytane xp̄i fidē in hiberi^a & coli. Nunc igit̄ regem hunc principem hanc omnem familiā q̄q̄

tam graui hoc affricano bello cōtinue implici
t: b̄aēatitudo tua īter cæteros christianos prin
cipem ad hoc munus cōtra turcos humani ge
neris hostes capescendū promptissimā paratiss
simamq; semp habebit. Quis erit igit̄ tam mē
tis & animi expers qui si huiuscemodi reges
principes ac populos cōspirare aduersus turco
rū magnū magis q̄ st abile imperiū uideat: nō
speret illud haud magno temporis spacio fun
ditus euerti posse.

CONFVTATIO

Ego enī neminē esse puto tam p̄ditū tā sui ob
litū qui si rem geri suo ordine uideat: tā iuste
tam necessarie: tam religiose huic expeditōni
desit: immo uero qui nūc in hac idrunti oppu
gnatione auxilia non prestant eos sibiellū hoc
totū cōtra immanes barbaros terra mariq; ge
gera t̄ & concipiat̄ christianorū aīs turcorū im
perii ultima euersio inter precipuos propugna
tores futuros existimo: & ita fiet: ut multo plu
res potentioreq; reges ac res publicas beatitu
do tua ad recuperandā greciā armare possit: q̄
nunc ad arcendū apulia hostem habeat. Dum
ad expeditionem illam maior glorie & impe
rii cupiditas aīos oīm inuitabit. Ab hac uero
inuidia & simultas aliquorū mentes auertit.
Quod uero ad uim belli attinet: timendū pro

auertit. Quod uero ad uim belli attinet: timen-
dum p̄fecto nō est christū iesum athletic suis
solitas uires negaturū: quinimmo firmissime
sperandū p̄ fide sua pugnantes felicioribus etiā
auspiciis p̄sequutur. Sed sit cōmunis utrisq̄
mars: & ea modo subeunda cōditio quā fortū-
na dederit. Quid per deū īmortalē speras fore
P. beatissime. Quom leuē & cōcursatorē hostē
media acie catafractōr̄ coortes excipiant: quid
si etiā ad robur italicū agilis ad feriendū hostē
hispanus eques adiiciat̄: qui disiectos persecu-
tus barbaros stragem in effusos edat: oīa pauo-
re & cruore cōpleat. Quid si britani: germani
panonii equites peditesq̄. Loco pedem moue-
re nescii cū turba futiliū sagitator̄ cōcurrant.
Quid tandem si gallica tormēta muris admo-
ueant̄. Si ageres uineas & cuniculos gallica in
obessos sedulitas agat. Vis mari gerat̄ res: qd
putas negotii tot quatriremibus tot rostratis
nauibus cum lembor̄ celotiū & exiguar̄ bire-
miū mltitudine fore. Vis fusas & disiectas aut
uariis locis reptas persequi: hic tibi imprimis
usus Lusytanar̄ nauīū erit. Neq̄ enim ear̄ me-
minisse piget: cū roboris plus multo turcor̄
triremibus habeant: & quouis uento agilitate
& celeritate eas longissime ante ueniant. Acce-
dit ad hęc omnia rei militaris īcredibilis pene

nostrorū p̄tia & continuus bellorū usus: qua
sola re sepe exigue copie maximos exercitus fu-
derunt: & mediocriter fortes ferocissimas gen-
tes exterminauerunt. Dies me deficiet: si cōme-
morare uoluerō: quotiens egregii imp̄atores
exigua manu innumeram barbarorum multi-
tudinem fugauerint: quotiens parati & in ordi-
nes digesti exercitus infinitos populos exiguo
labore bellauerint: hoc tantum dixisset sit satis
quod re ipsa & usu militari comptum est: incō-
ditam & leuium armorum turbam: qualis tur-
corum maxima pars est: non solum multitudi-
ne firmiorē non esse sed etiā numero ip̄o debi-
liorem & fragiliorem fieri: dum primi uim ho-
stium armatorū ferre nequeunt: & medii ac po-
stremi non secus a suis fugientibus: q̄ ab hosti-
bus ipsis tergo illorū instantibus fundantur.

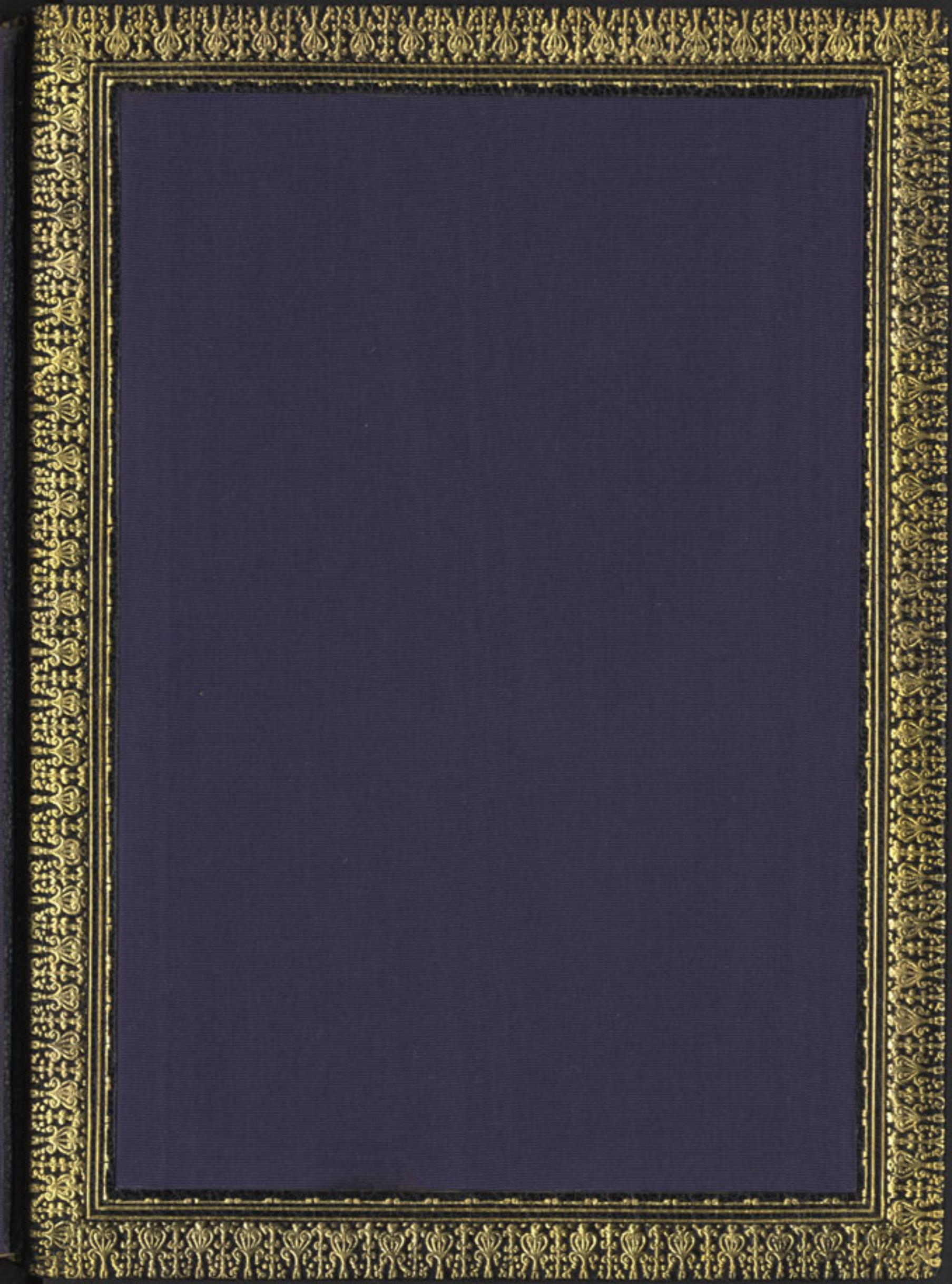
CONCLUSIO

Que quom oīa ita sint. P. beatissime noli pre-
cor hanc tantam occasionem tibi rei benege-
rende imp̄sentia oblatam pretermittere.

Nam quom cætera omnia felicem huius bel
li euentum protendant. Tum mors ipsa cru
delissimi tyranni & filioꝝ discordia hoc tem
pore oblata tanq̄ signū aliquod ad capiēda ar
ma celitus nobis ab imortali deo datū existi
mari debet. Sequamur igit̄ optimū ductorem
christū iesū: q̄ sponsam suā unicā tot iam anno
rū spacio spurciciis uilissimoz̄ carnificū fedatā
in libertatē pristinā restituere se uelle ominat̄
& q̄ ex omni clero eloquētia & auctoritate ua
luerint: hi ad cōmouendos principū populoz̄
q̄ animos a sanctitate ^{suā} amittant̄. Qui religiōe
& sãctimonia prestāt: cōtinuis sacrificiis & ora
tionibus uacēt. Qui thesauros & preciosam su
pellectilē possidēt liberaliter erogent. Qui usu
rerum & bello experti fuerint: laborē sese & pe
riculis obiiciant: & qui gladiū ex doctrina sal
uatoris non habuerint: uendita illum tunica
emāt. Que si a nostri ordinis & professiōis ho
minibus cæsares: reges & populi sedulo fieri &
ex ordine uiderint iam non idruntū modo ex
pugnatum quod prope diem futurum spero:
sed greciam totam recuperatum & asiam etiā
ipsam e manu truculentorum barbarorū bre
ui uindicatum iri non dubito. Tu uero. P. be
beatissime si tua id cura & sapientia fiet.

Vosq; prestatissimi patres huius quoq; mune-
ris participes tantū nominis tantū decoris: tā-
tū glorie & q̄diu uixeritis & uita hac functi cō-
sequemini. Vt pro corruptibilibus æterni: pro
mortuis uiui: & tandem ut uno p̄stringā uer-
bo pro hominibus dii merito semp̄ apud om-
nes gentes & apud superos ipsos habeamini.

Habita hec est oratio pridie Kalendas septem-
bris salutis. Anno Millesimoquadringentesi-
mo octuagesimo primo: p̄tificatus uero Xysti
.iiii. anno. xi. & eodem Rome impressa.

ROMB
1481

GARRSIAS MENESUS EBORENSIS AD XYSTŪ IIII